

FIȘA DISCIPLINEI

1. Date despre program

1.1 Instituția de învățământ superior	Universitatea din București
1.2 Facultatea/Departamentul	Facultatea de Jurnalism și Științele Comunicării
1.3 Catedra	Jurnalism
1.4 Domeniul de studii	Științe ale comunicării
1.5 Ciclul de studii	Licență
1.6 Programul de studii/Calificarea	Jurnalism

2. Date despre disciplină

2.1 Denumirea disciplinei	Fake news și dezinformare online: recunoaște și verifică						
2.2 Titularul activităților de curs	asist. univ. drd Bogdan Oprea						
2.3 Titularul activităților de seminar	asist. univ. drd Bogdan Oprea						
2.4 Anul de studiu	III	2.5 Semestrul	2	2.6 Tipul de evaluare	examen scris	2.7 Regimul disciplinei	facultativ

3. Timpul total estimat (ore pe semestru al activităților didactice)

3.1 Număr de ore pe săptămână	2	din care: 3.2 curs	1	3.3 seminar/laborator	1
3.4 Total ore din planul de învățământ	28	din care: 3.5 curs	14	3.6 seminar/laborator	14
Distribuția fondului de timp					Ore
Studiul după manual, suport de curs, bibliografie și notițe					14
Documentare suplimentară în bibliotecă, pe platformele electronice de specialitate și pe teren					20
Pregătire seminare/laboratoare, teme, referate, portofolii și eseuri					11
Tutoriat					0
Examinări					2
Alte activități					0
3.7 Total ore studiu individual					47
3.9 Total ore pe semestru (3.4. + 3.7)					75
3.10 Numărul de credite					3

4. Precondiții (acolo unde este cazul)

4.1 de curriculum	- nu este cazul;
4.2 de competențe	- cunoșterea actualității politice, economice și sociale românești și internaționale;

5. Condiții (acolo unde este cazul)

5.1 de desfășurare a cursului	- existența, în sala de curs, a unui calculator dotat cu softuri de editare de text și prezentare, a unui videoprojector și a unei conexiuni la internet; - nu sunt tolerate convorbirile telefonice în timpul cursului și nici părăsirea sălii până la terminarea cursului deoarece acestea afectează
-------------------------------	---

	buna desfășurare a procesului educațional;
5.2 de desfășurare a seminarului/laboratorului	<ul style="list-style-type: none"> - existența, în sala de seminar, a unui calculator dotat cu softuri de editare de text și prezentare, a unui videoproiector și a unei conexiuni la internet; - nu sunt tolerate convorbirile telefonice în timpul seminarului și nici părăsirea sălii până la terminarea seminarului deoarece acestea afectează buna desfășurare a procesului educațional;

6. Competențe specifice acumulate

Competențe profesionale	<ul style="list-style-type: none"> - să dobândească abilități și cunoștințe specifice domeniului științelor comunicării; - să dobândească abilitățile și cunoștințele necesare analizării unor conținuturi mass-media (articole, emisiuni, postări de rețele sociale etc.) în vederea depistării elementelor de dezinformare, manipulare și propagandă; - să dezvolte deprinderi de realizare a unor activități de verificare a informațiilor post-publicare/difuzare (fact-checking), atât ale celor sub formă de text, cât și foto și video; - să probeze preocuparea pentru verificarea riguroasă a informațiilor ante-publicare/difuzare și pentru acuratețea conținuturilor media pe care le produc în calitate de profesioniști ai științelor comunicării; - să operaționalizeze corect cu conceptele din sfera convingerii, persuasiunii și dezinformării; - să identifice problemele etice pe care comunicarea înșelătoare le presupune care să probeze dobândirea unor înalte standarde deontologice și de responsabilitate socială a jurnalistului; - să înțeleagă mecanismele psihologice care stau în spatele consumului de conținut media, în general, și digital, în mod special, și a biasurilor și prejudecăților care le influențează; - să demonstreze competențe de lucru digitale;
Competențe transversale	<ul style="list-style-type: none"> - să demonstreze capacitatea de a utiliza cunoștințele și abilitățile personale dobândite în situații de lucru specifice activităților editoriale; - să demonstreze capacitatea de a identifica și demasca, în mod realist, cu o argumentare atât teoretică, dar și practică, a unor situații de dezinformare prin conținut mass-media și new media; - să facă dovada unui spirit critic față de noile media prin raportare la cele mai înalte standarde profesionale; - să dovedească o bună înțelegere a nevoii de formare profesională continuă în vederea adaptării la mediul de lucru aflat în permanentă evoluție;

7. Obiectivele disciplinei (reieșind din grila competențelor specifice acumulate)

7.1 Obiectivul general al disciplinei	- familiarizarea studenților cu problematica informării corecte a publicului și dobândirea de cunoștințe și abilități necesare pentru a analiza critic conținuturile media în vederea depistării elementelor de dezinformare, manipulare și propagandă;
---------------------------------------	---

7.2 Obiectivele specifice	<ul style="list-style-type: none"> - studenții vor avea capacitatea de a distinge corect o știre adevărată de o știre falsă sau de una insuficient documentată; - studenții vor avea capacitatea de a înțelege modul în care se produce o acțiune sau o campanie de dezinformare, manipulare și propagandă; - studenții vor deprinde cunoștințele necesare realizării unei activități de verificare a informațiilor post-publicare/difuzare (fact-checking), atât ale celor sub formă de text, cât și foto și video, înțelegând, totodată, importanța verificării riguroase a informațiilor ante-publicare/difuzare din perspectiva acurateței conținuturilor media; - studenții vor avea capacitatea de a înțelege mecanismele psihologice care stau în spatele consumului de conținut media, în general, și digital, în mod special, și a biasurilor și prejudecăților care le influențează; - studenții vor dovedi capacitatea de a identifica problemele etice pe care comunicarea înșelătoare le presupune și de a proba dobândirea unor înalte standarde deontologice și de responsabilitate socială pe care le presupune profesia de jurnalist;
---------------------------	---

8. Conținuturi

8.1 Curs	Metode de predare	Observații
1. Introducere în problematica dezinformării online și impactul fenomenului dezinformării și fake news din perspectiva cercetărilor științifice recente. Noțiuni generale și diferențe conceptuale ale termenilor de informare, dezinformare, convingere, persuasiune, influențare, minciună, zvon, manipulare și propagandă. Paradigmele gatekeeping și gatewatching din perspectiva selectării și publicării conținutului jurnalistic	prelegere și interacțiune cu studenții	2 ore
2. Noțiuni specifice despre dezinformarea online, comunicarea înșelătoare și înșelăciunea strategică. Fake news - dificultăți de conceptualizare a termenului. Noțiuni generale despre mock news, media alternative și alt-fact. Noțiuni generale despre amprenta digitală, datele personale și protecția datelor.	prelegere și interacțiune cu studenții	2 ore
3. Consumul de conținut mass-media și media sociale din perspectiva psihologică, a biasurilor și prejudecăților (dovada socială și falsa dovadă socială, efectul de turmă, spirala tăcerii, expunerea selectivă - bulele epistemice, camerele de ecou -, efectul somnului etc.)	prelegere și interacțiune cu studenții	2 ore
4. Tehnici de verificare a informațiilor ante-publicare/difuzare și post-publicare/difuzare (fact-checking) pentru text, foto și video. Instrumente online de lucru în activitățile de fact-checking. Prezentarea International Fact-Checking Network. Prezentarea principalelor platforme și proiecte de fact-checking la nivel european, internațional și național	prelegere și interacțiune cu studenții	2 ore
5. Prezentarea diagramei „Arborele deciziei”, ca algoritm de detectare a fake news-ului	prelegere și interacțiune cu studenții	2 ore
6. Tehnici de influențare în mediul digital I (hacking-ul cognitiv, hacking-ul social, hacking-ul para-social, acțiunile simbolice, dezinformarea și fake-news-ul, contrafacerea și scurgerea de informații etc.)	prelegere și interacțiune cu studenții	2 ore
7. Tehnici de influențare în mediul digital II (dovezile de tip „satele lui Potemkin”, identitățile înșelătoare, boții, „marionetele”, botnets și cyborgii, trolling-ul și flaming-ul, umorul și memele, retorica malignă	prelegere și interacțiune cu studenții	2 ore

etc.)		
<p>Bibliografie obligatorie</p> <p>Annenberg School for Communication, University of Pennsylvania, Statele Unite, 2017, „Understanding and addressing the disinformation ecosystem” (document electronic), în <i>FirstDraftNews.org</i>: https://firstdraftnews.org/wp-content/uploads/2018/03/The-Disinformation-Ecosystem-20180207-v3.pdf?x17007</p> <p>Bohler, Sébastien, 2009, <i>150 de experimente pentru a înțelege manipularea mediatică. Psihologia consumatorului de mass-media</i>, Colecția: Practic, Iași, Editura Polirom</p> <p>Ireton, Cherilyn, Posetti, Julie (edit.), 2020, <i>Jurnalism, ‘fake news’ & dezinformare. Manual pentru educația de media și învățământul jurnalistic</i>, Paris, United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization</p> <p>Jaster, Romy, Lanius, David, 2018, „What is fake news?”, în <i>Versus 2</i>, 127, pp. 207 - 227</p> <p>Kapferer, Jean-Noël, 2002, <i>Căile persuasiunii. Modul de influențare a comportamentelor prin mass-media și publicitate</i>, București, comunicare.ro</p> <p>Molina, Maria D., Sundar, S. Shyam, Le, Thai, Lee, Dongwon, 2019, „Fake News’ Is Not Simply False Information: A Concept Explication and Taxonomy of Online Content”, în <i>American Behavioral Scientist</i>, f.n., DOI: 10.1177/0002764219878224, pp. 1 - 33, accesat 11 iunie 2020</p> <p>Pamment, James, Nothhaft, Howard, Agardh-Twetman, Henrik, Fjällhed, Alicia, 2018, <i>Countering Information Influence Activities. The State of the Art – Research Report</i>, version 1.4, f.l., Department of Strategic Communication, Lund University</p> <p>Vilmer, Jean-Baptiste Jeangène, Escorcía, Alexandre, Guillaume, Marine, Herrera, Janaina, 2018, <i>Information Manipulation: A Challenge for Our Democracies</i>, Paris, The Policy Planning Staff (CAPS, Ministry for Europe and Foreign Affairs), The Institute for Strategic Research (IRSEM, Ministry for the Armed Forces)</p> <p>Wardle, Claire, 2019, <i>First Drafts’s Essential Guide to Understanding Information Disorder</i>, f.l., First Draft</p> <p>Bibliografie facultativă</p> <p>Cathala, Henri-Pierre, 1991, <i>Epoca dezinformării</i>, București, Editura Militară</p> <p>Cialdini, Robert B., 2009, <i>Psihologia manipulării. Curs de teorie și practică a influențării</i>, București, EuroPress Group</p> <p>Gass, Robert H., Seiter, John S., 2009, <i>Manual de persuasiune</i>, Iași, Polirom</p> <p>Greifeneder, Rainer, Jaffé, Mariela E., Newman, Erin J., Schwarz, Norbert, (edit.), 2021, <i>The Psychoogy of Fake News. Accepting, Sharing and Correcting Misinformation</i>, Oxon, New York, Taylor & Francis</p> <p>Joule Robert-Vincent, Beauvois, Jean-Léon, 2016, <i>Mic tratat de manipulare pentru uzul oamenilor cinstiți</i>, Iași, Polirom</p> <p>Teodorescu, Bogdan, 2007, <i>Cinci milenii de manipulare</i>, București, Tritonic</p>		
8.2. Seminar/laborator	Metode de predare	Observații
1. Discutarea unor exemple clasice, dar și la zi de dezinformare online (sirena eșuată pe plajă în Egipt, traficul de arme în Arabia Saudită cu avionul prezidențial, comunismul - secretul longevității, papa Francisc îl susține ca președinte pe candidatul Donald Trump ș.a.)	dezbateri	2 ore
2. Discutarea cazurilor „Cambridge Analytica” și „Schrems vs Facebook”	dezbateri	2 ore
3. - 6. Activități de verificare a informațiilor post-publicare/difuzare (fact-checking) pentru mai mult conținuturi text, foto și/sau video din actualitate, inclusiv prin diagrama „Arborele deciziei”	activitatea practică	8 ore
7. Evaluarea portofoliilor de teme	activitatea de evaluare	2 ore
<p>Bibliografie obligatorie</p> <p>Annenberg School for Communication, University of Pennsylvania, Statele Unite, 2017, „Understanding and addressing the disinformation ecosystem” (document electronic), în <i>FirstDraftNews.org</i>: https://firstdraftnews.org/wp-content/uploads/2018/03/The-Disinformation-Ecosystem-20180207-v3.pdf?x17007</p> <p>Bohler, Sébastien, 2009, <i>150 de experimente pentru a înțelege manipularea mediatică. Psihologia consumatorului de mass-media</i>, Colecția: Practic, Iași, Editura Polirom</p> <p>Ireton, Cherilyn, Posetti, Julie (edit.), 2020, <i>Jurnalism, ‘fake news’ & dezinformare. Manual pentru educația de media și învățământul jurnalistic</i>, Paris, United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization</p> <p>Jaster, Romy, Lanius, David, 2018, „What is fake news?”, în <i>Versus 2</i>, 127, pp. 207 - 227</p>		

Kapferer, Jean-Noël, 2002, *Căile persuasiunii. Modul de influențare a comportamentelor prin mass-media și publicitate*, București, comunicare.ro

Pamment, James, Nothhaft, Howard, Agardh-Twetman, Henrik, Fjällhed, Alicia, 2018, *Countering Information Influence Activities. The State of the Art – Research Report*, version 1.4, f.l., Department of Strategic Communication, Lund University

Vilmer, Jean-Baptiste Jeangène, Escorcio, Alexandre, Guillaume, Marine, Herrera, Janaina, 2018, *Information Manipulation: A Challenge for Our Democracies*, Paris, The Policy Planning Staff (CAPS, Ministry for Europe and Foreign Affairs), The Institute for Strategic Research (IRSEM, Ministry for the Armed Forces)

Wardle, Claire, 2019, *First Drafts's Essential Guide to Understanding Information Disorder*, f.l., First Draft

Bibliografie facultativă

Cathala, Henri-Pierre, 1991, *Epoca dezinformării*, București, Editura Militară

Cialdini, Robert B., 2009, *Psihologia manipulării. Curs de teorie și practică a influențării*, București, EuroPress Group

Gass, Robert H., Seiter, John S., 2009, *Manual de persuasiune*, Iași, Polirom

Joule Robert-Vincent, Beauvois, Jean-Léon, 2016, *Mic tratat de manipulare pentru uzul oamenilor cinstiți*, Iași, Polirom

Teodorescu, Bogdan, 2007, *Cinci milenii de manipulare*, București, Tritonic

9. Coroborarea conținuturilor disciplinei cu așteptările reprezentanților comunității epistemice, asociațiilor profesionale și angajatori reprezentativi din domeniul aferent programului

Transmiterea către studenți a cunoștințelor cu privire la modul în care se realizează informarea corectă a publicului și la cum pot identifica acele conținuturi media care includ elemente de dezinformare, manipulare sau propagandă.

10. Evaluare

Tip activitate	10.1 Criterii de evaluare	10.2 Metode de evaluare	10.3 Pondere din nota finală
10.4 Curs	cunoștințele teoretice și practice legate de identificarea conținuturilor care includ elemente de dezinformare, manipulare sau propagandă	verificare (test)	50%
10.5 Seminar/laborator	cunoștințele practice legate de identificarea conținuturilor care includ elemente de dezinformare, manipulare sau propagandă	prezentarea portofoliilor de teme	50%

10.6 Standard minim de performanță

Nota minimă de promovare este 5. Pentru admiterea la test nota minimă la seminar trebuie să fie 5. Media aritmetică a notelor se face, acolo unde este cazul, cu notele nerotunjite. Se rotunjește, în favoarea studentului, doar media aritmetică a notelor de la prezentarea portofoliilor de teme și de la verificare. Dat fiind că standarul minim de performanță este 5, nu se rotunjesc notele situate între 4,50 și 4,99.

La terminarea cursului și a seminarului, studenții trebuie:

- să înțeleagă specificul activităților de verificare a informațiilor ante- și post-publicării/difuzării lor (fact-checking);
- să înțeleagă modul în care se produc acțiunile și campaniile de dezinformare, manipulare și propagandă;
- să înțeleagă mecanismele psihologice care stau în spatele consumului de conținut media, în general, și digital, în mod special, și a biasurilor și prejudecăților care-l influențează.

Data completării

...28 septembrie 2020...

Semnătura titularului de curs

.....Bogdan Oprea.....

Semnătura titularului de seminar

.....

Data avizării în departament

.....

Semnătura șefului departament

.....